

Rättsavdelningen
Eva Åkerlund
08-700 06 79
eva.akerlund@kammarkollegiet.se

Miljödepartementet
103 33 Stockholm

En utvecklad vattenförvaltning – Betänkande av vattenförvaltningsutredningen (SOU 2019:66)

(M2019/02246/Nm)

Kammarkollegiet avstyrker förslaget att ändra den nuvarande vattenmyndighetsorganisationen och flytta ansvaret för arbetsuppgifterna till Havs- och vattenmyndigheten, SGU och länsstyrelserna.

Kollegiet avstyrker förslaget om inrättande av en nationell nämnd för att besluta om miljökvalitetsnormer.

Kammarkollegiet ifrågasätter poängen med att omstöpa nuvarande indelning i fem vattendistrikt till tio avrinningsdistrikt, för att få ökat fokus på avrinningsområden. Detta eftersom indelningen i avrinningsområden redan idag används vid upprättandet av åtgärdsplaner.

Kollegiet anser att övervakningen av både yt- och grundvatten måste förbättras. I nuläget saknas i vissa fall dataunderlag för statusklassificeringar och andra bedömningar. Det finns dock inget som tyder på att föreslagna ändringar av vattenförvaltningen skulle lösa detta problem.

Föreslagen omorganisation

Utredningen har inte visat att behovet av den föreslagna omorganisationen är så stort att det överväger nackdelarna. Kammarkollegiet ser framför sig ökade administrativa kostnader.

Grundförutsättningen för att föreslagna förändringar skulle leda till en effektivare och mer ändamålsenlig vattenförvaltning är att alla berörda myndigheter och kommuner ska lösa frågor i frivillig samverkan. Undantaget är att regeringens och riksdagens styrning genom åtgärdsprogram och handlingsplan förutsätts bli tydligare och mer direkt. Det finns dock inget som visar att en ökad differentiering av ansvar och beslutsmandat för de olika frågorna i vattenförvaltningen kommer att

leda till ett ökat ansvarstagande från alla aktörer. Det finns vidare oklarheter i gränsdragningen av olika aktörers mandat och ansvar.

Förslaget till ny organisation riskerar att medföra omfattande problem med kontinuitet och genomförande av det befintliga vattenförvaltningsarbetet. Spridningen av ansvaret kan komma att leda till lägre effektivitet och ambitionsnivå samt en långsammare åtgärdstakt, då föreslagna förändringar riskerar att medföra stora omställningskostnader i form av tid för att bygga upp nya rutiner, metoder, arbetssätt och ny kompetens. Det finns således en risk för att den föreslagna omorganisationen skulle medföra väsentlig högre kostnader för vattenförvaltningen än idag. För att sjösätta en organisatorisk förändring av detta slag vore det nödvändigt med en nationell myndighet (Havs- och vattenmyndigheten) med såväl resurser som vana att delta i alla delar av miljöbalkens processer som rör vatten.

För det fall regionala kontor enbart kommer att vara en tillfällig lösning finns risken att det kan bli svårt att rekrytera personal till dessa. Tillfälliga anställningar är inte önskvärt.

Det stora problemet idag, vid exempelvis miljöprovningen, är att det fattas data och finns frågetecken kring kvalitetssäkring av data över vattenförekomster. Detta leder till att det riskeras en uppsjö av såväl offentlig som privat utförd miljöövervakning. Ett annat problem är att privata aktörer inte kan tvingas att samla in andra data än de som rör egen miljöpåverkan. Särskilt problematiskt blir detta när det gäller s.k. diffusa utsläpp. Därför anser kollegiet att det bör tillföras pengar till det nuvarande systemet, istället för att sjösätta den föreslagna reformen.

Miljökvalitetsnormer föreslås beslutas genom en nationell nämnd som, får förstås, ska innehålla partsrepresentation. Kollegiet anser att miljökvalitetsnormerna ska beslutas på strikt naturvetenskaplig grund utifrån de kunskapsunderlag som tas fram regionalt för de olika vattenförekomsterna.

Författningsändringar

Kollegiet anser att "ickeförsämringskravet" bör införas i miljöbalken.

Ekonomiska konsekvenser

Utredningen föreslår inte några resursförstärkningar till länsstyrelserna för det ökade ansvar och uppdrag förslaget innebär. Det finns heller ingen analys av hur mycket högre kostnaderna kommer att bli för alla statliga myndigheter och kommuner som ska samverka i diverse frågor och konstellationer både på lokal, regional och nationell nivå. Kammarkollegiet ställer sig kritiskt till att de ekonomiska förutsättningarna för vattenförvaltningsarbetet efter föreslagen omorganisation inte har blivit ordentligt belysta.

Avslutningsvis

Kollegiet anser att den nuvarande vattenförvaltningens organisatoriska uppbyggnad har fungerat väl och bidragit till såväl kunskapsuppbyggnad som stöd och hjälp för de olika parter som omfattas av kraven på juridiskt hänsynstagande till unionsrätten. Genom att omstöpa systemet i grunden förloras mycket tid och risken är uppenbar att både offentliga och privata parter i miljöprövningar, tillsyn och fysisk planering kommer att sväva i osäkerhet. Att iscensätta de nya myndighetsfunktionerna med föreslagna samarbets- och rapporteringsbeting kommer också att bli resurskrävande.

Kammarkollegiet ifrågasätter varför man ska ändra ett vinnande koncept.

Detta yttrande har beslutats av chefsjuristen Elisabeth Hammar i närvaro av juristen Margaretha Svenning och advokatfiskalen Eva Åkerlund, den sistnämnda föredragande.

Enligt uppdrag

Eva Åkerlund